

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Frömbsati Pándor*

Cím: *Interjú a negyvenéves földalatti villamossal*

Forrás: *Pesti Napló*

Bp. 1936 VII. 2.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

385.859

Hely

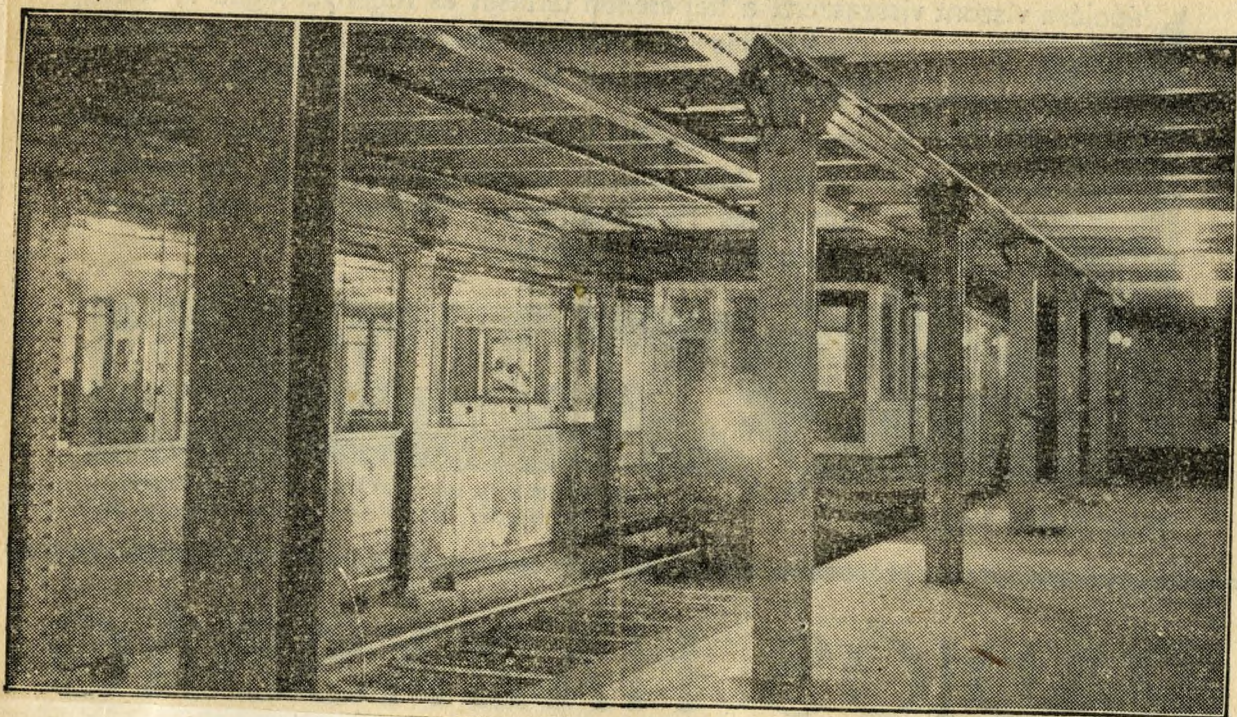
Idő

'1936'

Személy

Helyszám

Interjú a negyvenéves földalatti villamossal

»Ugy vagyunk a kisedővökkel, mint a földalatti villamossal. Legelső volt és a legutolsó lett.«

(Elhangzott a Ház egyik ülésén.)

A Váci uccában találkoztam Malcome Engleheart úrral, régi angol ismerőssel, akit két évvel ezelőtt én kalauzoltam végig Budapesten. Széles mosollyal köszönt felém, látszott, hogy jól érzi magát ebben a látszólag gondtalan, vidám városban, barna kockás sportruhája csak úgy viritott a déli korzón.

Elmondta, hogy két év óta harmadszor van Budapesten, hogy a legszebb nőket itt találni, hogy a legjobban a Svábhegyen lehet lesülni, hogy a pezsgőfürdőben lubickolni mennyei élvezet, hogy a világon nincs szebb egy kivilágított nyári esténé a Dunaparton.

Ezután, mint akinek a végén jut eszébe a leglényegesebb, széles gesztussal kérdezte:

— *Mi van az önök aranyos viktoriakorbeli földalatti villamosokkal? ... Merem mondani, hogy az önök városának legnagyobb érdekessége az a földalatti vasút: Negyvenéves és ugyanabban az állapotban van, mint negyven évvel ezelőtt! ... Ugy ül bele az ember, mintha lóvasútra ülne ... Uram, ez a földalatti technikai műemlék!*

Nagyokat nevetett — már amilyen nagy nevetést egy angol úr déli tizenkettőkor megenged magának — és úgy folytatta:

— *Önöknek fogalmuk sincs arról, milyen kincsük van! Képzelve el, hogy Londonban a Rocket járna, Stephenson György vonata! Ugyanúgy és ugyanabban az állapotban, mint ahogy annakidején elindult. Ez a földalatti élő múzeum! Csak azt nem értem, miért nem öltöztetik fel a kalauzokat jelmezbe? Ha tőlem függne, ezüstzsinóros zubbonyban, sarkantyús csizmában és trombitával a kézben járatnám a kalauzokat! Apropos: miért nem trombitálnak a megállóknál, kedves uram?*

Megigazította a monoklit a szemén.

— *Valahányszor eljövök Budapestre, mindig végigutazom a földalattijukon és mondhatom, nagyon jól mulatok rajta. ... Adok önnek egy tanácsot, uram. Hirdessék, reklámozzák külföldön a földalatti vasútjukat, mint valami különlegességet. Például így: »Mozgó klub a föld alatt!« Hallom,*

Ferenc József és Vilmos császár is felültek egyszer a földalattira. Hirdessék ezt is. Így: »Azon a kocsin utazhat, amelyen Ferenc József és Vilmos császár utazott!« »A legvonzóbb, a legérdekesebb jármű a világon!«

*

A Vörösmarty téri végállomáson beszélgettem a földalatti villamossal.

— Csak ne tessék gúnyolódni, kérem! — mondotta sértődötten, amikor angol ismerősöm szavait idéztem. — Ez már tiszteletlenség!

— Bocsnát, — mondtam zavartan — nem akartam megsérteni, engem a legjobb indulat vezetett ide...

— De igenis, tiszteletlen volt, gúnyolódni merészkedett velem. Nem volt tekintettel magas koromra és rangomra...

— Rangjára? Milyen rangja van, ha nem vagyok indiszkrét?

Büszkén mondta:

— Én arisztokrata vagyok. A villamokocsik arisztokratája!

— És mivel igazolja ezt?

Gőgösen felelt:

— Nézzen a hasamra!

A hasára néztem.

— Olvassa!

— F. J. F. V. V...

— Na lássa! Enrajtam nincs semmiféle új jelzés! Sem Beszkar, sem más! Én megmaradtam annak, ami voltam! F. J. F. V. V., vagyis Ferenc József Földalatti Villamos Vasút. A királytól kaptam a rangomat!

Fínyásan nyikordult egyet.

— Nehogy azt gondolja, hogy meglepődöm az ön beszédén! Nem. Manapság úgy tombol a tekintélyrombolás, hogy hozzá kell szokni az ilyen inzultusokhoz...

*

— Pontosan negyven éve annak, hogy ön életbelépett. Miért nem ünneplik meg ezt a jubileumot?

Láttam, hogy érzékeny pontján érintettem. Fájdalmát eltitkolva, szenvtelen hangon mondta:

— Nem érdekel! Tudnia kell, hogy az, aki a föld alatt van, az nem vágyik semmiféle elismerésre. Azt hiszem, maguk, emberek is így vannak valahogy a dologgal...

— De azért mégsem esett volna rosszul, ha elismerik érdemeit negyvenévi hűséges szolgálat után?

— Nem mondom... Dehát az urak mással vannak elfoglalva... Tarifaemelés... Szanálás...

*

Kicsit hízelegtem neki, dicsértem, beférkőztem a bizalmába. Beszédesebb lett.

— Milyen körülmények között indult meg annak idején? — kérdeztem.

— Nehezen. Én pontosan ismerem az indulás körülményeit, egyszer a telepen, ahol állandóan lakunk, egy kalauz elmondta részletesen. Már ezernyolcszázkilencvenhármban úgy volt, hogy megkezdik az alagút építését, a főváros már megszavazta a szükséges területet, de a Közmunkatanács határozott állásfoglalása megakadályozta a munka megindulását. Azt mondták, hogy »a sétakocsizás céljára fenntartott Andrassy úton vasút építése egyáltalán nem engedhető meg«. Ezernyolcszáz-

kilencvenégyben azonban nagynehezen beleegyezett a Közmunkatanács, habár ekkor is kifejezést adott aggályainak, hogy »a boltozatot tartó vasszerkezet rugalmas mozgásai folytán az uccabőrkatol megromlik és így az Andrassy úti sétakocsizás alkalmatlanná válik, továbbá, hogy az alagút tulajdonképpen pincészerű építmény lesz, amely a kocsik alatt oly mértékben fog dübörögni, hogy az Andrassyúti sétakocsikázást, ahol a lassú hajlést éppen az út rendeltetésére való tekintettel behozni nem lehet, lehetetlenné teszi...« Szórol szóra ezt írták... Ilyen nehézségekkel kellett megküzdenni. Dehát az eszme mindig utat tör magának, az új mindig...

— Hm...

— Parancsol?

— Oh, semmi, semmi, kérem, csak folytassa. Akkor azután elindultam...

— El. Az első utat Ferenc József király tette meg rajtam. Nagyon meg volt elégedve. Egy év múltán, kilencvenhétben Vilmos császár Ferenc József társaságában ugyancsak megtette ezt az utat. Kíváncsian vizsgálgatott, neki is tetszettem. Kérem, én két koronás uralkodó tetszését is elnyertem! Az Oktogon téren akkor kiállították a továbbépítési terveket. Vilmos császár megtekintette őket az ő nyugtalan modorában és rögtön magyarázni kezdte Ferenc Józsefnek...

— Ha jól tudom, ön volt az első földalatti villamos Európában...

— Nem kérem, csak a kontinensen voltam én az első. A londoni előbb létesült.

— Mi a véleménye a külföldi kollégáiról? Például a londoni »tube«-ról, amely százhusz kilométeres sebességgel robog vagy a berlini »U-Bahn«-ról, amely ugyancsak ilyen sebességgel közlekedik, a párizsi »Metropolitaine«-ról, amelynek öt relációja van, a newyorki

»subway«-ról, amelyen naponta százvezrek közlekednek... Az utóbbin például olyan nagy a tolongás, hogy, a kalauz térdrel nyomkodja be az utasokat a kocsiába, hogy az elindulhasson...

— Ne is folytassa! Nem vágyom hasonló dicsőségre! Enrajtam ne utazzék semmiféle prosztó, vagy proli a munkahelyére! A legkisebb rangú ember, akit eltűrök: diák. Rajtam katonatisztek, politikusok, grófok, grófnők, bárók és bárónék közlekednek...

— Ne túlozzunk, kedves földalatti villamos, a bárók és grófok lehetőleg autón utaznak...

Durcásan esőngetett egyet és fölényes rándulással megindult. Utánamentem.

— Már megint meghazudtol!! — mondta őszinte haraggal. — Már hánom, hogy szóbaálltam önnel. Miért? Talán Apponyi Albert nem volt gróf? Vagy kétséges-e ön előtt Andrassy Gyula rangja? Avagy nem hordta-e a bárói címet Kornfeld Zsigmond? És Vázsonyi Vilmos nem felel-e meg önnek mint politikus? Vagy Sándor Pál, vagy Gömbös Gyula...

Éreztem, hogy igaza van, új kérdést tettem fel:

— Miben nyilvánul meg az ön előkelősége azok kívül, hogy a királyi rangot hordja?

— Elsősorban: soha nem gázoltam.

— Valóban? Ez szép.

— Mind a mai napig exkluzív maradtam. Enrajtam nem mertek kisszakaszperselyeket szerelni! Nem bizony! Rajtam nem talált láblát, amelyen az áll, hogy »kihajolni veszélyes!« Rám nem ugrálnak fel menetközben! Képzelmé, fennállásom negyven esztendeje alatt nem történt egyetlen incidens sem rajtam! És hogy milyen a személyzet, úgy-e, arra a legjellemzőbb egy a közel-múltban megtörtént eset, amikor egy kalauz vastag pénztárcát talált. Ezer pengő volt benne. Senki sem látta, amikor megtalálta, mégis azonnal beszolgáltatta a központba. Az azután már nem földalatti villamos-utásra jellemző, hogy az illető egy pengőt adott a becsületes megtalálónak... A Beszkar egészítette ki a ju-

talmat tíz pengőre...

*

— Vannak vágyai, álmiai? Sőhajt.

— Csak voltak... Valamikor arról álmodoztam, hogy a Duna alatt fogok futni, hogy hatvan-, hetvenkilométeres lesz a pályám... Node ne beszéljünk róla. Régi tervek, régi álmok...

— Nem vágyódnék fel a föld színére?

— Isten ments! Sokkal jobb a föld alatt! Itt nincs gyűlölködés, itt nincs acsarkodás, itt béke van és nyugalom... Képzelmé el, egy napon arra ébredék, hogy női kalauzok vannak bennem. Mi történt? Kiderül, hogy az emberek háborúba kezdtek. Eleinte nem tudtam mi az. De amikor azt hallottam, hogy ez a vezető is elesett, az a kalauz is meghalt, értettem meg, hogy mi is a háború... Kérem, lehet, hogy én buta vagyok, de mind a mai napig nem értem, hogy hogyan szánhatja rá magát ember arra, hogy a másikat megölje. Hát ilyet is lehet? Azután hallottam, hogy volt forradalom, volt összeomlás... Hál égnek, mindezt csak hallottam és nem láttam. Nem való az nekem. Azt is hallottam, hogy az emberek nemcsak egymás ellen kelnek harcra, hanem a villamosok ellen is. Ha jól emlékszem, többször is előfordult, hogy emberek elfordították a villamosokat. Miért? Mit tett, mit ártott nekik a »szegény villamos?«... Igaz, hogy nem földalattit bántottak, de mindegy. Van bennem annyi jóérzés, hogy együtt tudjak érezni szegény földfeletti testvéreimmel. Szó se róla, nem akarok felkerülni a föld színére. Éppen elég nekem az a kis út, amit az Állatkerttől a Széchenyi-fürdőig megteszek...

*

— Mint szolgál az egészsége?

— Köszönöm, most jól vagyok. Ezelőtt két-három forduló után le kellett pihennem, mert nem bírtam szusszal. Mult évben azonban új motorokat kaptam, azóta újjászülettem. Fialalabb vagyok, gyorsabb vagyok, mint valaha...

— Beteg nem volt?

— Egyszer volt valami múltó rosszullétem. A Deák Ferenc téren egy pillanatra elvesztettem az eszméletem és kisiklottam. Természetesen, mint mondtam, akkor sem történt senkinek semmi baja.

— Megelégedett?

— Ebben a korban már mindenki belenyugszik a helyzetébe. Tudom, hogy nem érhetek el többet, mint most, meg vagyok elégedve.

— Néhány évvel ezelőtt olvastam a »Times«-ban egy novellát, amely arról szól, hogy önnek van valami titka. Egy hely, ahova el szokott vonulni az emberek elől. Nem fedné fel nekem ezt a titkát?

Hirtelen becsukódott, áramszedőjét tiltakozólag emelte fel a magasba, rövidet esengetett (mint amikor egy arisztokrata kelletlenül, de azért előkelően köszön) és elvonult a magányába, amely tehát részemre is titok marad.

*

Feljövök az alagútból, megcsap a friss levegő. Előttém áramvonalas autobuszokban az idegenek százai gyönyörködnek a városban.

Nem is értem, miért olyan büszke ez a földalatti.

Szombati Sándor